

متن پرسش

با سلام استاد عزیز: در روایاتی در منابع شیعه و اهل سنت که از لحاظ سندی صحیح است از اتخاذ قبور به عنوان مسجد نهی شده است. مثلاً در کتاب صحیح بخاری، حدیث ۱۳۰۱ چنین آمده است: عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَرَضِهِ الَّذِي لَمْ يَقُمْ مِنْهُ لَعَنَ اللَّهُ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ لَوْلَا ذَلِكَ أُبْرِزَ قَبْرُهُ غَيْرَ أَنَّهُ خَشِيَ أَوْ خُشِيَ أَنْ يُتَّخَذَ مَسْجِدًا ترجمه: عایشه روایت می‌کند که پیامبر (ص) در مرضی‌اش که در آن از دنیا رفت گفت: خدا یهود و نصاری را لعنت کرد چون قبور انبیاء خود را به عنوان مسجد اتخاذ کردند. سپس عایشه گفت اگر چنین نبود قبر پیامبر آشکار بود ولی از آنکه قبر او به عنوان مسجد اتخاذ شود ترسیده شد. و اما در کتب شیعه در کتاب الکافی ج: ۳ ص: ۲۲۸ آمده است: عَنْ سَمَاعَةَ قَالَ سَأَلْتُهُ عَنْ زِيَارَةِ الْقُبُورِ وَ بِنَاءِ الْمَسَاجِدِ فِيهَا فَقَالَ أَمَّا زِيَارَةُ الْقُبُورِ فَلَا بَأْسَ بِهَا وَ لَا تُبْنَى عِنْدَهَا الْمَسَاجِدُ ترجمه: سماعه می‌گوید از امام صادق (ع) راجع به زیارت قبور و ساختن مسجد در قبرستان پرسیدم. ایشان فرمودند: اما زیارت قبور اشکالی ندارد ولی نزد قبرها مسجد نسازید. این حدیث از لحاظ سندی موثق است. در نرم افزار درایه النور این حدیث موثق ذکر شده و آقای مجلسی در مرآة العقول نیز سند این حدیث را موثق دانسته است. همچنین در کتاب وسائل‌الشیعة ج: ۵ ص: ۱۶۲ از امام باقر (ع) نقل شده است که: فَإِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ص نَهَى عَنْ ذَلِكَ وَ قَالَ لَا تَتَّخِذُوا قُبُورِي قِبْلَةً وَ لَا مَسْجِدًا فَإِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الَّذِينَ اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ ترجمه: پیامبر (ص) فرمود قبر مرا قبله و مسجد نگیرید چرا که خدا کسانی را که قبور انبیاء خود را مسجد گرفتند لعنت کرد. سند این حدیث در نرم افزار درایه النور صحیح دانسته شده است. حدیث در این باب زیاد است و به هر حال این احادیث نیز مویدی است بر اینکه نظر گروه دوم در زمان اصحاب کهف صحیح نبوده است. قرینه پنجم: اتخاذ قبور به عنوان مساجد با توجه به اینکه در ظاهر شبهه شَرک دارد کار پسندیده‌ای نیست. قرینه ششم: علمای شیعه در رساله‌های خود آورده‌اند که نماز خواندن در قبرستان و جایی که قبر باشد مکروه است. در رساله مراجع تقلید آمده است: نماز خواندن در چند جا مکروه است و از آن جمله است: ... مقابل قبر، روی قبر، بین دو قبر، در قبرستان. (توضیح المسائل (محشی - امام خمینی)؛ ج ۱، ص: ۵۰۱) با توجه به این حکم می‌فهمیم نظر آن گروه دوم در زمان اصحاب کهف چندان صحیح نبوده است و کسانی که از آیه ۲۱ سوره کهف می‌خواهند برخی کارهای امروزه را توجیه کنند به نظر، دقت لازم را در تحقیقات خود نکرده‌اند. علاوه بر این در هیچ کجای قرآن توصیه صریحی برای ساختن قبور یا چیزی بر روی قبور نداریم. آیا خدا نمی‌توانست به پیامبرش توصیه کند که بر سر قبر ابراهیم برو و آن را بساز؟ با این تفاسیل ساختن گنبد و بارگاه

برای مرحوم خمینی چه ضرورتی داشته است؟ ممنونم

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: همین‌طور که متوجه هستید واقعاً در قبرستان‌ها به آن معنا که مسجد شوند، نباید نماز خواند ولی آیا جریان اصحاب کهف به عنوان نمادی از یک معجزه بزرگ را می‌توان به عنوان قبر و قبرستان قلمداد کرد؟ در مورد حضرت امام خمینی «رضوان‌الله‌تعالی‌علیه» و مزار شریف ایشان، بحث بر سر نمادی است که امکان رجوع و زیارت اولیای الهی را فراهم باید کرد، ولی این نوع برخوردی که فعلاً ما با آن روبه‌رو هستیم، به نظر می‌آید تشریفاتش آن را از نماد بودن خارج کرده است. موفق باشید